

Струка (назив):	Све струке		
Занимање (назив):	Све занимања		
Предмет (назив):	Култура религија		
Опис (предмета):	Општеобразовни - изборни обавезни предмет		
Модул (наслов):	Култура религија I		
Датум:	август, 2020. године	Шифра:	Редни број: 01
Сврха			
<p>Ученици ће по завршетку овог модула разумјети појам религије у контексту цјелокупне људске културе, и тиме обогатити своје опште образовање, али и развити многобројне вјештине неопходне за квалитетан живот у мултикултуралној заједници.</p> <p>Модул је урађен на начин да омогући ученику, с научног аспекта (Социологија религије), упознавање најпознатијих и најинтересантнијих примјера религија у свијету с циљем увиђања богате свјетске религијске баштине, као и улоге и функције религије за човјека и друштво (религија као дио културе), а никако са циљем да се детаљно објасне све свјетске религије (што би било и контрапродуктивно). У складу с тим, наставник не би требао упасти у замку набрајања података, већ у реализацији модула акценат треба ставити на објашњење кључних појмова и анализу занимљивих текстова (митова, мудрих мисли филозофа и теолога, књижевних, социолошких и других дјела), те на разговор/дискусију с ученицима и њихов истраживачки рад.</p>			
Специјални захтјеви / Предуслови			
<p>У складу са наведеном сврхом, предуслови за овај модул се више односе на захтјеве у обезбјеђивању услова за учење и начин реализације модула, него на (пред)знања ученика.</p> <p>Наставник треба водити рачуна о томе да не оптерећује ученике сувишном теоријом, него да им овај предмет учини занимљивим, другачијим и инспиративним за додатно истраживање и образовање. Наставницима и ученицима остављена је и додатна могућност упознавања са религијама, митологијама и обичајима по избору (па самим тим и онима које нису третиране овим модулом) кроз пројекат који је планиран на крају модула.</p> <p>Такође, пожељно је указивати на савремене проблеме са којима се суочава човјечанство (доминација материјалних вриједности, конзумеризам, отуђење, насиље, нетолеранција, кич, шунд...) и нудити одговоре (користећи се знањима из друштвено-хуманистичких наука) који ће младом човјеку бити прихватљиви, блиски и корисни за будући живот.</p> <p>С обзиром на све наведено, наставник би требао да практикује интерактивни вид наставе када год је то могуће. Ученике треба укључивати на различите начине (радионице, истраживачки радови, организоване посјете вјерским објектима, музејима, галеријама, итд.). Пожељно је и кориштење информација добијених путем медија, интервјуа, анкета, посматрањем итд.</p>			

Циљеви

1. Усвајање основних знања из области социологије религије, али и социологије (културе) уопште. Ова знања се односе на положај и улогу религије унутар цјелокупне људске културе, однос религије према другим облицима духовне свијести, првобитне облике религиозности те на обичаје мит и митологију.
2. Повезивање знања из области Културе религија са знањима из других друштвених наука
3. Развијање критичког мишљења, толеранције, културе дијалога...

Теме:**1. Култура и религија****2. Мит и митологија****3. Првобитни облици религиозности****4. Пројекат**

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

<p>Култура и религија</p>	<p>1.1. Култура и религија Објасни појам култура у пуном смислу ријечи,</p> <p>Разликује материјалну и духовну културу,</p> <p>Наброји примјере материјалне и духовне културе,</p> <p>Опише појам симбол,</p>	<p>1.1. Култура и религија Опише важности културе за човјека и</p> <p>Разликује Вјеронауку од Културе религија, као научног погледа на религију (социологија религије).</p>	<p>Моралне и друге вриједности представљају важну црту његове личности,</p> <p>Код ученика је наглашена потреба за равноправношћу, правдом, слободом и другим вриједностима,</p> <p>Схвата важност заједнице и културе и жели да их унаприједи,</p> <p>Препознаје проблеме у друштву (материјализам, потрошачко друштво, кич и шунд, отуђеност, нетолеранција...) и активно учествује у њиховом отклањању,</p> <p>Емпатичан је, толерантан и солидаран,</p>	<p>1.1. Култура и религија</p> <ul style="list-style-type: none"> - текстуално објаснити непознате ријечи - полако и разговјетно у кратким реченицама објаснити тему или задатак <p>Уколико наставник располаже техничким могућностима, добар начин рада био би израда електронске презентације на којој би били приказани примјери материјалне и духовне културе, симболичког и несимболичког понашања...</p> <p>Након или у току презентације са ученицима треба водити разговор о поменутих примјерима и потицати их да и сами наводе примјере и дискутују о њима. За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), адекватни видео материјали, текстови из медија и др.</p> <p>1.2. Обичаји</p> <p>Након што се ученицима објасни сам појам и уз разговор представи неколико примјера обичаја, треба им задати да радећи у паровима наведу примјере обичаја из свог окружења.</p> <p>За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), научна дјела, али и текстови</p>
----------------------------------	---	---	---	--

	<p>1.2. Обичаји Опише појам обичаја, Наведе примјере обичаја Уочи однос обичаји–традиција, Објасни обичајне, моралне и правне норме, Повеже наведене норме са религијским заједницама.</p> <p>1.3. Човјек Опише науку о човјеку, Објасни људске потребе (примарне/биолошке и секундарне/друштвене, духовне потребе), Објасни појам вриједности и схвати значај формирања/његовања (одржавања), како индивидуалних, тако и система општих друштвених и културних вриједности (слобода, правда, равноправност, образовање, толеранција...),</p>	<p>1.2. Обичаји Пореди обичајне, моралне и правне норме, Демонстрира важност и улогу наведених норми у друштву, Илуструје улогу норми у религијским заједницама,</p> <p>1.3. Човјек Наброји стварне и наметнуте потребе, наброји обрасце културе који доминирају у савременом друштву</p>	<p>Склон је договарању (зна радити у тиму), аргументовању ставова и спремнији је на компромис.</p>	<p>преузети из различитих медија, адекватни видео материјали као и интервјуи, које сами ученици могу да организују и др.</p> <p>1.3. Човјек Након тумачења основних појмова ове јединице, добар начин рада био би разговор с ученицима о понуђеним одређењима појма човјека . За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије и филозофије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), садржаји из медија и других доступних извора.</p> <p>1.4. Религија и други облици духовне свијести Приликом обраде ове јединице треба користити претходна знања ученика (из умјетности, науке, вјеронауке...) Ученицима треба показати да постоје различити приступи стварности који се међусобно разликују, али и употпуњују, као и да је здрава дискусија добродошла, али не и ниподаштавање свега што се разликује од нашег погледа на свијет.</p>
--	---	--	--	--

	<p>1.4. Религија и други облици духовне свијести</p> <p>Објасни појмове митологија, религија, наука, умјетност, филозофија,</p> <p>1.5. Појам, настанак и развој религије</p> <p>Наброји облике религиозности (првобитни облици, политеизам и монотеизам),</p> <p>Укратко објасни сваки од наведених облика</p> <p>1.6. Религија, вјера, празновјерје</p> <p>Објасни појмове вјера, религија, празновјерје, Објасни појмове теизам, деизам, агностицизам и атеизам,</p>	<p>1.4. Религија и други облици духовне свијести</p> <p>Утврђује значај наведених облика духовне свијести како за човјека тако и за цјелокупно друштво,</p> <p>1.5. Појам, настанак и развој религије</p> <p>Разликује првобитне облике религиозности, политеизам и монотеизам,</p> <p>1.6. Религија, вјера, празновјерје</p> <p>Аргументовано дискутује о појмовима вјера, религија, празновјерје, Пореди теизам, деизам, агностицизам и атеизам,</p>		<p>За припремање наставнику могу послужити уџбеници филозофије за средње стручне и теничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), научна и филозофска дјела и др.</p> <p>1.5. Појам, настанак и развој религије</p> <p>Након што им се објасне појмови, са ученицима треба анализирати текстове, који воде ка исходима учења (За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и теничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет),, пожељно је и кориштење текстова за анализу и дискусију из изворних научних и књижевних дјела и медија...</p> <p>1.6. Религија, вјера, празновјерје</p> <p>Ученицима треба показати да постоје различити ставови о богу, као и да се ова сфера налази у домену права на приватност (гарантованог уставом). Ученике треба учити да поштују себе, слободно говоре о својим схватањима свијета и живота, али и да немају сви исти поглед на свијет и живот, те љаке треба учити да је граница и гаранција наших права и слобода управо право и слобода другог човјека (да то стално треба имати на уму).</p>
--	--	---	--	--

--	--	--	--	--

Мит и митологија	2.1. Појам мит и митологија описе појам мит, легенда и митологија, Објасни настанак и	2.1. Појам мит и митологија Илуструје примјере ремитологизације (урбани митови и легенде) у доба савремене технологије,	2.1. Појам мит и митологија Након што им се објасне појмови, ученицима дати задатак да анализирају неки мит из домаће или свјетске митологије (обратити пажњу на нијансе и историјски контекст, уколико га је могуће запазити). Са ученицима треба разговарати о разликама између старих и нових (урбаних митова). Будући да су старе
-------------------------	---	---	---

	<p>развој мита, Наброји најпознатије свјетске митологије</p> <p>2.2. Грчко-римска митологија Објасни основне појмове и карактеристике грчкоримске митологије, Наброји најважније грчко-римске богове, митска бића и хероје, те да објасни њихову симболику,</p> <p>2.3. Словенска митологија Објасни основне појмове и карактеристике словенске митологије, Наведе најважније словенске богове, митска бића и хероје, те</p>	<p>2.2. Грчко-римска митологија Опише један од слободно изабраних митова из грчко-римске митологије (нпр. Хомерске и орфичке митове о стварању свијета)</p> <p>2.3. Словенска митологија Тумачи један од слободно изабраних митова из словенске митологије (нпр. стварање свијета),</p>		<p>митове већ разматрали, треба им навести примјере нових (урбаних) митова и тражити да направе разлике између тих митова и оних старих о којима су већ учили. За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет),</p> <p>2.2. Грчко-римска митологија Након што им се објасне основни појмови, ученицима треба дати задатак да анализирају неки од митова из грчке или римске митологије. За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет).</p> <p>2.3. Словенска митологија Након што им се објасне основни појмови, ученицима треба дати задатак да анализирају неки од митова из словенске митологије. За припремање наставнику могу послужити Словенска митологија/енциклопедијски речник (група аутора), илустрована Словенска митологија/Ненад Гајић, адекватни видео материјали, текстови преузети из медија и др.</p>
--	--	---	--	--

--	--	--	--	--

	<p>да објасни њихову симболику,</p> <p>2.4. Јеврејскохришћанска митологија</p> <p>Објасни основне појмове и карактеристике јеврејско-хришћанске митологије,</p>	<p>2.4. Јеврејскохришћанска митологија</p> <p>описује један од слободно изабраних митова из јеврејскохришћанске митологије (нпр. стварање свијета)</p>		<p>2.4. Јеврејско-хришћанска митологија</p> <p>Након што им се објасне основни појмови, ученицима треба дати задатак да анализирају неки од митова из јеврејско-хришћанске митологије (нпр. стварање свијета према библијским текстовима или неки други слободно изабрани мит).</p> <p>За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут Старог завета, дјело „Хебрејски митови“ (Роберт Гревс/Рафаел Патаи), адекватни видео материјали, текстови преузети из медија и др.</p>
--	--	---	--	---

<p>Првобитни облици религиозности</p>	<p>3.1. Религија и магија описе појмове религија и магија,</p> <p>Објасни поријекло и функцију магије,</p> <p>Наведе и објасни врсте магије,</p> <p>Објасни сличности и разлике између религије и магије,</p> <p>3.2. Табу и тотем</p>	<p>3.1. Религија и магија Анализира услове у којима су се магија и религија јављале и доминирале,</p> <p>Објективно (без предрасуда) сагледа религију и магију,</p> <p>3.2. Табу и тотем Пореди различите културе,</p> <p>Уочава специфичности различитих култура,</p>	<p>3.1. Религија и магија Након што им се објасне појмови, са ученицима треба анализирати текстове из литературе који говоре о примјерима: контактне магије (нпр. „узиђивање сјенке“) или разговарати о примјерима имитативне магије из прошлости (нпр. растјеривање невремена окретањем оштрице сјекире према небу) итд. За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут дјела „Златна грана“ (Џемса Фрезера), адекватни видео материјали, текстови преузети из медија и др.</p> <p>3.2. Табу и тотем Након што се ученицима објасне непознати појмови, треба их подијелити у мање групе и тражити да</p>
--	--	--	---

	<p>Објасни појам табу, Објасни појам тотем, 3.3. Анимизам, натураizam, фетишизам Објасни појам анимизам, Наведе примјере анимизма, Објасни појам натураizam, Наведе примјере натураизма, Објасни појам фетишизам, Наведе примјере фетишизма, 3.4. Обред (ритуал) и култ Објасни појам обред (ритуал), Наведе примјере</p>	<p>Примјећује везу између табуа и тотема, Развија приповједачке и презентаторске способности, Подржава иницијативе које промовишу поштовање различитости, 3.3. Анимизам, натураizam, фетишизам Пореди анимизам, натураizam, фетишизам и тотемизам у различитим културама, Примјећује специфичности конкретних култура као предуслов за развој неког од наведених облика религиозности, Уочи везу између првобитних облика религиозности, политеистичких и монотеистичких религија и митологије, 3.4. Обред (ритуал) и култ Уочи сличности и разлике између обреда</p>		<p>направе листу табуа за које су чули. На основу ученичких радова треба организовати и дискусију. За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут дјела „Златна грана“ (Џемса Фрезера), адекватни видео материјали, текстови преузети из медија и др. 3.3. Анимизам, натураizam, фетишизам Након што се ученицима објасне непознати појмови, од њих треба тражити да анализирају текстове о поменутих облицима првобитне религиозности, нпр. обожавање храста, „живе изворске воде“, итд. За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), као и изворна литература попут дјела „Златна грана“ (Џемса Фрезера), адекватни видео материјали, текстови преузети из медија и др. 3.4. Обред (ритуал) и култ Уз разговор ученицима објаснити непознате појмове. Тражити да на основну појмовног одређења, радећи у групама по три-четири ученика наведу што више њима познатих примјера обреда (ритуала) и култова. Радећи у паровима ученици треба да наведу примјере светих (сакралних) и свакодневних (секуларних) ритуала и одговоре на питање: Како разликовати религијски ритуал од других облика ритуалног понашања? Ученици би, по могућности и жељи, требало да посјете неки религијски храм и тамо посматрају, а касније и анализирају ритуал који се у храму изводи (обратити пажњу на сљедеће: када се изводи ритуал – доба дана или датум у години; колико ритуал траје; учеснике у ритуалу – вјерске службенике и вјернике; фазе самог ритуалног процеса, елементе, симболе...) За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник</p>
--	---	---	--	--

	<p>обрета,</p> <p>Објасни појам култ,</p> <p>Наведе примјере светих (сакралних) и свакодневних (секуларних) ритуала,</p>	<p>(ритуала) и култа,</p> <p>Дискутује о суштини неких култова кроз разне облике религиозности, нпр. култ природе и култ предака,</p> <p>Истражује, анализира, бира најважније податке,</p> <p>Припреми презентацију и презентују задату тему,</p> <p>Развија приповједачке и презентаторске способности,</p>		<p>за овај предмет), адекватни видео материјали, текстови преузети из медија и др</p>
--	--	---	--	---

<p>Пројекат</p>	<p>Наведе основне податке о одабраној теми,</p> <p>Објасни непознате појмове,</p> <p>Наведе адекватне примјере,</p>	<p>Одабере и протумачи неки од најзначајнијих или, по њиховом мишљењу, најљепших митова одабране митологије уколико су се одлучили за истраживање митологије или обичај уколико су се одлучили за истраживање обичаја.</p> <p>Припреми и презентује</p>	<p>Ученици за домаћи задатак индивидуално припремају електронску или неку другу презентацију о:</p> <p>1. митологији по избору (или одређеном миту из одабране митологије). По могућности, о оним митологијама које нису експлицитно заступљене НПП-ом.</p> <p>2. обичајима своје етничке групе или неке друге етничке групе по избору</p> <p>Ученицима треба сугерисати да приликом анализе митологије/мита или обичаја обратe пажњу на</p>
------------------------	---	---	---

		<p>садржај истраживања, водећи рачуна о томе да јасно и концизно представи релевантне податаке за дату тему (нпр. да наведе најзначајнија божанства и легендарне хероје одабране митологије, те опише њихову улогу; одреди основне елементе, поријекло и значење одређених обичаја),</p> <p>Селектује релеванте информације и уобличи их у презентацију,</p> <p>Развија приповједачке и презентаторске способности,</p>		<p>нијансе, основне поруке, као и историјски контекст, уколико га је могуће запазити.</p> <p>Ученицима треба објаснити принципе израде презентације (начин, вријеме, садржај...)</p> <p>За реализацију пројекта потребно је предвидјети осам школских часова (објашњење пројекта и подјела радних задатака, истраживање и припрема презентација уз наставничково вођење, презентације на нивоу одјељења).</p> <p>Наставник, уколико процјени да су презентације довољно квалитетне, може организовати и приказивање најуспјешнијих презентација за све ученике првог разреда који слушају предмет Култура религија..</p> <p>За припремање наставнику могу послужити уџбеници социологије за средње стручне и техничке школе и гимназије (док не буде објављен намјенски уџбеник за овај предмет), научна дјела која се баве одабраном темом (нпр. Сретена Петровића, када је ријеч о српској митологији), као и информације добијене путем медија.</p>
--	--	---	--	--

Интеграција

Социологија и Филозофија, Социологија и Етика, Пословна комуникација, Српски језик и књижевност, Право, Историја, Географија, Вјеронаука, Демократија и људска права и други предмети.

НАПОМЕНА: Када је ријеч о интеграцији са другим наставним предметима, наведени су предмети које ученици већ изучавају (или су изучавали), али и они са којима ће се тек упознати током школовања (Социологија и Филозофија, Пословна комуникација и Право у економској школи, Социологија и Етика у медицинској школи). То је урађено због тога што се наставни садржај овог предмета темељи на садржајима, прије свега Социологије, Филозофије, а дјелимично и Психологије, и било би потпуно погрешно интеграцију усмјерити само у правцу предмета које су ученици изучавали у досадашњем образовању (прије свега се мисли на основношколско образовање). Предмети који су програмом заступљени у основној школи (Српски језик и књижевност, Друштво, Историја, Географија, Вјеронаука, Демократија и људска права) само дјелимично додирују ову проблематику

Извори

- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске;
- Друга стручна и теоријска литература;

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула. Обрада, понављање, утврђивање, провјеравање и вјежбе наставних јединица вршити писменим путем.